

מעדני אשך

פרשת ויקרא – שבת הגדול - שנת תשפ"ה - גליון תתמ"ג
שנת 22 לממלכת התורה מעדני אשר

שאלות והקידות בענייני פרשת השבוע

ד"ר ע"י מכון "מעדני אשר" בית שמש

איך מותר לשרוף חמץ של נכרי שקיבל עליו אחריות הרי עובר על איסור גזילה?

איתא בגמ' פסחים ה' ע"מ ב' דחמץ של עכו"ם שקיבל עליו אחריות
חייב לבערו.

יש להקשות: איך הישראל יבער החמץ של עכו"ם והלא גזול את
העכו"ם, ובפרט להשיטות דס"ל דגזול עכו"ם אסור מן התורה עיין
שו"ע חו"מ סי' שמח ס"ב ובש"ך שם ס"ק ב' ואפילו אם ישלם חשיב גזל, כד
מקשה המנחת חינוך בקומץ המנחה מצוה י"א אות ז', וכן בחזון איש

איכא כמה תרוצים

אכאשר מבער החמץ לא חשיב גזל אלא מזיק ובמזיק ליכא
איסור בגוי, דגם בישראל לא הוי האיסור להזיק רק מכח דהתורה
ציותה להשיב אבידתו וכ"ש שאסור להזיקו, אבל בגוי לא שייך
זה, ואף דבישראל אפי' רוצה לשלם לו אסור להזיקו, היינו משום
מצות עשה דואהבת לרעך כמוך, אבל בגוי לא שייך זה.

ב. על פי דברי המקור חיים סימן תל"א דיני בדיקה וביטול ס"ק ד' דכמו
דחמץ של עכו"ם שקיבל עליו אחריות מתרבי לענין בל יראה,
ה"ה דאתרבי לענין עשה דתשביתו, וא"כ י"ל דמצד עשה דוחה
לא תעשה מחוייב לבער החמץ, ואף דאין עשה דוחה ל"ת דגזל,
היינו רק גזל דישראל דאין בכח העשה לדחות ממון חבירו, אבל
גזל עכו"ם דאסור רק משום שלא ירגיל לגזול מישראל וכדכתב
החכם צבי, א"כ אין בו תורת ממון אלא תורת איסור, ושוב
אמרינן ביה עשה דוחה לא תעשה, כד תירץ בחמדת ישראל בקונטרס בית יהודה לבנו

של בעל הכלי חמדה הגאון ר' אליעזר יהודה זצ"ל מצוה י"א נדפס בכלי חמדה על פסח סימן פ"ו.
ובזה מיישב מה דאיתא בגמ' ירושלמי פ"ב ה"ב דגם בחמץ הקדש שקיבל
עליו אחריות מחוייב לבערו, ושוב גם שם יקשה קושית המנחת חינוך
איך יבערו והלא להקדש ודאי אסור להזיק מן התורה, ויש בזה גם
איסור מעילה, אך להנ"ל אתי שפיר עפ"י דהשב שמעתתא שמעתא ו' פרק
ד' דהקדש אין בו תורת ממון, א"כ הוי האיסור של מעילה איסור ולא
ממון, ושפיר אמרינן דהעשה דתשביתו דוחה הלא תעשה דמעילה.
ג. ממון נכרי מופקר לישראל, בזמן שהוא נכשל בהן לעבור
עבירה, אלא שחייב לשלם לנכרי, לכן מותר לשרוף, כד כתב החזון
איש סימן קי"ח ס"ק ה'

והקהלות יעקב אגרות ורשימות הקה"י ח"ג פרשת בא **ביאר מנין זאת
להחז"א** וכתב שדבריו הם על פי מה שכתב בשו"ת אבני נזר אר"ה סימן
שכ"ה אות י"ז שבגזל גוי כיון שאין האיסור מפאת חסרון הגוי, רק מפאת
ישראל שלא ילמוד בגזל כמו שכתב חכם צבי סימן כ"ו בזה אמרתי דעל
ידי המצוה נפקע ממון הגוי, ושוב אין ישראל גזול, אבל בגזל ישראל זה
עצמו שיופקע ממון ישראל הוא נגד רצון התורה, שהתורה אמרה לא
תגזול שלא יופקע ממון ישראל, יע"ש.

האם יש איסור לשרוף חמץ שמצא בפסח אם מוכרו לגוי דהויא גזל נכרי כיון שנמכר לגוי ושייך לו?

בפרשתן ה' כ"ג והשיב את הגזילה אשר גזל

קימ"ל חושן משפט הלכות גזילה סימן שנו"ט סעיף א' אסור לגזול או לעשוק
אפילו כל שהוא, בין מישראל בין מעובד כוכבים.

יש לחקור אדם שמכר את כל החמץ שבביתו ומצא במועד חמץ
האם יש לו איסור לשרוף את החמץ דהרי זה שייך לגוי ועובר על
איסור גזל נכרי דקימ"ל שאסור או דילמא אין לו איסור לשרופו

הנה בספר **מקראי קודש** פסח סימן ע"ד ב' כתב שאדם שעשה מכירת
חמץ, ובימי המועד מצא חמץ בביתו, אין נכון לשרופו, כיון שהוא
קניין הערל.

אבל בשו"ת שבט הלוי ח"ט סימן קי"ז כתב אם רוצה לשרוף את
החמץ שמצא במועד לאחר שמכר את כל חמצו לגוי אני מסופק
אם שייך כאן נזק גוי או גזילה גוי, משום שלפי הנהוג, הגם שאנו
מחשיבים את הקניית החמץ לגוי כקניין גמור, מכל מקום פשוט
שלפי המציאות אין דעת הגוי ליהנות ממש מן החמץ, אלא דעתו
לקנותו כהלכה, ולהיות מוכן לחזור ולמכרו כהלכה לישראל, ולכן
אם ישירוף חתיכת חמץ שמצא לא יגרום בכך לגוי כל נזק, ויש
לומר שהגוי מוחל על כך.

וכן בשו"ת תשובות והנהגות כרך ה' סימן קי"ד כתב נשאלתי כמה
פעמים בפסח שאירע שאדם מצא חמץ בחוה"מ, והרי כיון
שכהיום עושים שטר מכירה ומכר לנכרי כל חמצו בכל מקום
שהוא אינו עובר, אך הוא רוצה לבערו, אם עדיף ליקחנו לשרופו,
או שעדיף להכניסו לחדר ששכור לנכרי, דאם ישרפו הוא עובר
בגזל של הנכרי, וכן זה יכנס לרשותו שהוא יתחייב לשלמו.

ומסיק: שמותר לשרופו ע"פ מש"כ הש"ך חו"מ סימן שנו"ט ס"ק א'
שמותר לאכול פירות של חבירו בלי רשות אם ברור לו שחבירו
מסכים לכך, דבזה אמרינן יאוש שלא מדעת הוי יאוש, וא"כ כאן
שבטוחים אנו שאם ישאל רשות מהגוי ליטלו לשרופו בלא
שלם, בודאי שהגוי יסכים, מותר לו לסמוך ליטלו לשרופו ואינו
מתחייב באחריות והיינו שמדינא אין הנכרי יכול לדרוש אה"כ
לשלם על הגזילה, שהרי הותר לו לשרפו, שבטוח היה בשעתו
שהנכרי מסכים על זה, ואפילו לשיטת התוס' דסבירא ליה שאין
לאכול פירות חבירו בלי רשות אפילו אם ברור לו שחבירו
מסכים, אבל בעכו"ם בודאי הדין כן שסומך על אומדנא, דאפי'
דבישראל אמרינן דיאוש שלא מדעת לא הוי יאוש, אבל בעכו"ם
ודאי אמרינן דהוי יאוש.

<p>גליון זה נודב ע"י ידידנו הגאון אברהם יחיאל סג"ל דייטש שליט"א גאב"ד מעלה אדומים לרגל שמחת אירוסי בנו הבה"ח המופלג בתויר"ש כמר שלמה זאב סג"ל נ"י מבחיירי ישיבת פונב"ז עב"ג בת הגאון חיים וויין שליט"א יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו</p>	<p>גליון זה נודב לעילוי נשמת כ"ק הגה"צ רבי חיים אלטיר פאנעט זצוק"ל בעל ה'תפוחי חיים ו'אשישות חיים ו'ועוד מקארלסבורג בן אחר בן ל'מראה יחזקאל מקארלסבורג' בן בעל ה'אשיב אברהם' מקארלסבורג רב השכונות רמת אביב ושייך מוניס דבוק ברבותיו ה'בית ישראל' מגור ו'אמרי חיים' מויזניץ זכותם יגן עלינו נבג"מ ליל שב"ק הגדול י"ב ניסן תשמ"ד ומנו"כ צמוד לאוהל אדמור"י ספינקא בסגולה פתח תקוה הונצח ע"י בתו יחידתו הרבנית משאץ ויזניץ מחיפה</p>
---	--

ערב פסח שחל בשבת

מאיזה שעה אסור לטלטל את החמץ משום מוקצה?

איתא בגמ' פסחים י' ע"מ ב' המוצא חמץ בביתו ביו"ט כופה עליו את הכלי.

וברש"י משום דלא חזי לטלטולי ואפוקי.

יש לחקור ערב פסח שחל בשבת כמו השנה מאיזה שעה אסור לטלטל את החמץ בשבת האם משעה חמישית שאסור באכילה או משעה שישיית שאסור בהנאה

הרמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ג' הלכה ג' **כתב** חל ארבעה עשר להיות בשבת בודקין את החמץ בלילי ערב שבת שהוא ליל שלשה עשר ומניח מן החמץ כדי לאכול ממנו עד ארבע שעות ביום השבת, ומניחו במקום מוצנע והשאר מבערו מלפני השבת, **ואם נשאר מן החמץ ביום השבת אחר ארבע שעות מבטלו וכופה עליו כלי עד מוצאי יום טוב הראשון ומבערו, משמע מדבריו שלאחר שעה ד' בשבת אסור כבר לטלטל את החמץ.** ובטור אורח חיים הלכות פסח סימן תמ"ז **כתב** דחמץ שנשאר בביתו ביו"ד שחל להיות בשבת אחר ה' שעות כופה עליו את הכלי.

וכתב הב"ח אורח חיים סימן תמ"ז דסבירא ליה לטור דבשעה חמישית דמותר בהנאה ליתנו לגוים ולכלבים אינו אסור בטלטול אלא דוקא בתחלת שעה שישיית דאסור בהנאה הוה ליה מוקצה וכן נראה עיקר, ואפשר דברמב"ם איכא טעות סופר וצריך להגיה אחר חמש שעות.

ובבית יוסף אורח חיים סימן תמ"ד ס"ק ה' הביא בשם הרמב"ם שאם נשאר מן החמץ ביום שבת אחר ארבע שעות מבטלו וכופה עליו כלי עד מוצאי יום טוב

ובמגן אברהם סימן תמ"ו סוף ס"ק ג' **תמה עליו:** אטו מי גרע מנבילה שנתנבלה בשבת דשרי לטלטל משום דחזי לכלבים ודוקא פירות טבל או חלב אסור לטלטל שאין דעתו למשדי לכלבים. **ותירץ המגן אברהם:** דהרמב"ם מיירי דליכא כלב או עכו"ם ליתן לו.

וכן כתב הט"ז וכופה עליו את הכלי פירוש אם אין לו עכו"ם שיקבל הימנו.

וכן כתב בשר"ע הרב סימן תמ"ד סעיף י"ג מותר לטלטל חמץ בשעה ה' בשבת זה, אף על פי שאינו ראוי לו, שהרי הוא אסור באכילה, מכל מקום הרי יכול להאכילו לבהמה חיה ועוף או ליתנו לנכרי. והרי דינו כבשר נבלה וטריפה שאינו ראוי אלא להאכילו לכלבים או לכנעני ומותר לטלטלו בשבת.

וכן כתב הפרי מגדים סימן תמ"ד מש"ז ס"ק ז' דבשעה ה' מותר לטלטל וליתן החמץ לעכו"ם וכו', ולזרות ולפרר יש מחלוקת אי שרי, אבל לנהר או לבית הכסא שרי.

וכן כתב בספר חיי אדם כלל ק"ט ס"ט וכן בערב פסח שחל בשבת ומצא לאחר ה' שעות דאסור בהנאה אסור לטלטלו, אבל קודם שנאסר בהנאה אף שנאסר באכילה מותר לטלטלו.

וכן כתב במשנה ברורה סימן תמ"ד ס"ק כ"א דמיירי הש"ע שם שכתב דבערב פסח שחל בשבת יכפה עליו את הכלי דלית כותי או כלב ליתנו לו דאל"ה אף שכבר עברו ארבע שעות ועומד בשעה חמישית יטלטלו ויתן להם, וכן מותר לטלטלו ולהשליכו לביה"כ אם יש לו ביה"כ בחצירו.

מדוע אמרו חז"ל אשרי הדור שהנשיא מביא קרבן הרי כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו?

בפרשתו ד' כ"ב אשר נשיא יחטא

איתא בגמ' הוריות י' עמוד ב' ת"ר אשר נשיא יחטא אמר ריב"ז אשרי הדור שהנשיא שלו מביא קרבן על שגגתו, אם נשיא שלו מביא קרבן, צריך אתה לומר מהו הדיוט, ואם על שגגתו מביא קרבן, צריך אתה לומר מהו זדונו.

יש להקשות: מה תועלת יש לדור שהנשיא חוטא, הרי אמרו חז"ל אבות פרק ה' משנה י"ח כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, א"כ אין זה כזה מעלה, כך מקשה בפנים יפות בפרשתו.

ומתיר: ע"פ מה דמצינו בחז"ל ע"ז ד' ב' לא היה דוד ראוי לאותו מעשה אלא להורות תשובה, א"כ י"ל דאדרבה דמה שלא נשמר מן החטא הוא כדי לזכות את הרבים, אשר נשיא יחטא אשרי הדור שהנשיא שלו חוטא ומביא קרבן, והיינו שהעם למידין ממנו כיון שרואין העם שמלך מביא קרבן ומתודה על חטאו למידין ממנו לעשות תשובה, הרי בקרבן זה מזכה את הרבים לעשות תשובה, והיינו דכתיב אשר נשיא יחטא וגו' והביא את קרבנו פירוש דלא היה ראוי לחטוא אלא בשביל שיביא את קרבנו.

האם השנה שחל ערב פסח בשבת

האם בערב שבת אסור לעשות מלאכה מחצות?

איתא במשנה פסחים ג' ע"מ א' דערב פסח מחצות ואילך אסור לעשות מלאכה

איכא כמה טעמים בזה

א. כדי שלא יהא טרוד במלאכה וישכח ביעור חמצו, ושחיטת הפסח, ותקון מצה לצורך הלילה, דמצוה לטרוח מבעוד יום כדי להסב מהר, כך כתב רש"י פסחים ג' ע"מ א'.

ב. כיון שהוא זמן הקרבת קרבן, וכשיחיד מביא קרבן אסור בעשיית מלאכה דהויא יום טוב, כך כתב הירושלמי פסחים פרק ד' מובא בתוס' פסחים ג' ע"מ א'.

וכתב בחק יעקב סימן תס"ח דנפקא מיניה בין הטעמים, דלדעת רש"י אם חל ערב פסח בשבת, א"כ אסור לעשות מלאכה בערב שבת מחצות ואילך, כיון דאז הוא זמן הביעור ותיקון המצה, מה שאין כן לדעת שאר פוסקים דהטעם משום הקרבן, א"כ כיון שקרבן פסח דוחה שבת מותר לעשות מלאכה בערב שבת עד מנחה.

וכן כתב מהר"ל הלכות שבת הגדול עמוד ג' וז"ל ערב פסח שחל בשבת מי שרוצה להחמיר שלא לעשות בערב שבת יחמיר משום לא פלוג, אבל אין איסור, כיון דאיסור משום קרבן והן קריבין בשבת לא שייך לגזור.

וכן בשו"ת נחפה בכסף אור"ח סימן ז' נשאל אם מותר לעשות מלאכה בערב שבת י"ג בניסן מחצות ואילך, והעלה דמותר. **אך בספר אדמת קדש** ח"א אור"ח סימן יר"ד **העלה שאסור.**

ובברכי יוסף אור"ח סימן תס"ח הביא את דבריו וכתב דנעלם ממנו דהמהר"ל בדרשותיו הל' שבת הגדול וערב פסח אות י"ג שכתב דהרוצה להחמיר שלא לעשות בערב שבת י"ג בניסן אחר חצות יחמיר, והרי מהר"ל דרב גובריה מאחרוני הראשונים כתב דהיא חומרא לבד, ומוכח דאין כאן איסור, לכן פוסק החיד"א דמותר.

ולענין הלכה פסק המשנה ברורה בביאור הלכה סימן תס"ח סעיף א' דע"פ שיטת הירושלמי שהביאווה הפוסקים דהטעם שאסור לעשות מלאכה בערב פסח מחצות, משום שחיטת הפסח לפי זה אם חל פסח במוצאי שבת מותר במלאכה מעיקר הדין עד המנחה כיון דשחיטת הפסח הוא למחר בשבת וכמו שכתב המהר"ל, ורש"י פירש עוד טעם כדי שלא יהא טרוד במלאכה וישכח ביעור חמצו ותיקון מצה לצורך הלילה, ולפי טעם זה אפילו כשחל פסח במוצאי שבת גם כן יש ליזהר שלא לעשות מלאכה מחצות שהרי טרוד בביעור חמץ ותיקון המצה לצורך מחר, אלא דרוב הפוסקים תופסין טעם הירושלמי וא"כ אפשר דאין להחמיר.

איך מותר לשרוף חמץ לאחר שש שעות

הרי אסור לעשות מלאכה מהתורה אחרי שש שעות?

יש להקשות: על הא דאיתא בגמ' פסחים ה' ע"מ ב' דסבר ר"ע דאין ביעור חמץ אלא שריפה, מזה הוכיח דעל כרחק קרא דביום הראשון תשביתו אתי לרבות ערב פסח משש שעות לביעור, ולא ביום טוב, דאי ביום טוב הא הבערה אסורה ביום טוב, ואי נימא דבערב פסח מחצות אסור בעשיית מלאכה מהתורה א"כ מאי ארווחנא בהא דאמרינן דקרא אתי לרבות י"ד, והא בארבעה עשר נמי אסור במלאכה משעת שעות, וכותב דוחק לומר דלא הויא יו"ט רק למלאכת רשות ולא למלאכת מצוה, כך מקשה באור חדש פסחים ה' ע"מ ב', וכן בהגהות מצפה איתן פתחים ג' ע"מ א'.

איכא כמה תרוצים

א. דוחק זה מרווח הוא דודאי מלאכת מצוה לא אסר רחמנא גלא גרע ממלאכת דבר אבד דשרי ולא חמור י"ד מחול המועד, כך תירץ במצפה איתן פסחים ג' ע"מ א'.

ב. ביעור חמץ חשיב צורך קרבן, דאסור להקריב הקרבן פסח כשיש חמץ, ולכן מותר לבער משום צורך קרבן, אחרונים.

ג. אפילו אי אחר חצות אסור במלאכה מדאורייתא, הרי האיסור אינו יותר מחול המועד להסוברים דאסור במלאכה מדאורייתא, וכמו דבחוה"מ הרי האיסור הוא דוקא במלאכת עבודה, כגון חורש וכדו', אבל בהבערה ודאי דליכא איסורא, כיון שאינו מלאכת עבודה, וה"נ בער"פ אף אי אסור במלאכה מדאורייתא, אפ"ה ודאי דהבערה מותרת, דאין זה עבודה, ודוקא מלאכת עבודה אסור, אחרונים.

חשוב כהלכה

מדור זה מנדב ונשרן מ"י ידידו ר' מרדכי ויסקינד הגר שליט"א - מנהגן

חשיב כהלכה שינון וידיעת ההלכה | כל ההלכות הם משורשי ומשנה ברורה

ידיעת הפרשה

א] היכי תמצוי שקרבן גזול שייך שיוקשר למפרע ותהיה תקנה לגזול אף לאחר שהוקרב על גבי המזבח.

ב] היכי תמצוי קרבן כשר ומהודר ויש כהן כשר ומהודר שרוצה להקריבו והכל מוכן, אבל א"א להקריב את הקרבן?

ג] היכי תמצוי מוקצה ביום חול?

ד] היכי תמצוי שאדם עבר עבירה שחייב עליה קרבן ויש לו כפרה יותר טובה אפילו מהקרבנות?

ה] היכי תמצוי ששחיטה אינה כשרה בזר?

ו] היכי תמצוי ישיבה בעזרה שמתרת גם לא למלכי בית דוד הרי ק"ל ביומא דף כה ע"א, שאין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד?

ז] היכי תמצוי איש או אישה שכבר נהיו גדולים ונחייבו במצוות וקידושיהן קידושין וכו' ולאחר מכן פוקע מהם הגדלות וחוזרים להיות קטנים?

ידיעת ההלכה הלכות שבת

ח] סעודה שלישית וסעודת מלווה מלכה. לרב מזרחי נשאר לצורך סעודה שלישית ולצורך סעודת מלווה מלכה, פת שלמה ופרוסת לחם כאשר גם בפת וגם בפרוסה היה שעור של יותר מכביצה. על איזה פת יבצע הרב מזרחי בסעודה שלישית ועל איזה בסעודת מלווה מלכה?

ט] שנים מקרא ואחד תרגום בחזרת הש"צ. הרב ישראלי לא הספיק לגמור לקרוא את הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום (שמ"ת) עד שבת בבוקר. מאחר והוא ידע שמצווה מן המובחר להשלים את השמ"ת קודם הסעודה בשבת (סימן רפ"ה, סעיף ד', מ"ב ס"ק ט') החליט לעשות זאת בזמן חזרת הש"צ, האם מותר לו? מה יהיה הדין אם הרב ישראלי ירצה לעיין (בהרהור), בזמן חזרת הש"צ, בפירוש רש"י על הפרשה כדי להכין דברי תורה לשולחן שבת, האם מותר לו?

י] הפשרת פיתות קפואות, חידוד. גב' גרין הוציאה בשבת לפני סעודת היום, שתי פיתות קפואות מהמקפיא ושמה אותן על סיר הצולנט שעומד על פלטת השבת כדי להפשירן ולחממן לצורך הסעודה. כך עשתה גם הגב' באום. לגב' גרין היה מותר לעשות זאת לכתחילה, אך לגב' באום היה אסור לעשות זאת, והיא עברה בכך על איסור תורה, הכיצד? (אותן פיתות, הוצאו מהמקפיא באותו מצב, אותו מיחס, הניחו אותן לאותו פרק זמן).

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה, יהיה הגרלה על שני פרסים ע"ס 500 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תערוך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה יבדוק תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל/ ישיבה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לברורים ופרטים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00 - 9:00 בלבד]. השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. יש עדיפות לשלוח תשובות מוקלד במייל כי כך זה ייכנס בעזרה לספר שיצא לאור בעתיד בל"ג.

אדם שנותנים לו ממון או מתנות שחושבים שהוא ירא שמים והאמת שאינו האם יש בזה איסור גזל?

בפרשתן א' ב' אדם כי יקריב מכם קרבן לה'

איתא במדרש מובא ברש"י למה נאמר אדם, אלא אמר הקדוש ברוך הוא כשתהא מקריב לפני תהא כאדם הראשון, שלא היה גזול מאחרים, שהוא היה יחידי בעולם, כך אתה לא תהא גזול מן הבריות, למה כי אני ה' אהב משפט שונא גזל בעולה.

ובחפץ חיים בפרשתן הקשה: הרי איסור הקרבה מן הגזל מקרא מפורש הוא אני ה' שונא גזל בעולה ישעיה ס"א ח' ומדוע עלינו ללמדו מאדם הראשון.

ומתרגם: יש שני מיני גזל, יש לוקח מחבירו בעל כרחו ומקריב, על כך נאמר אני ה' שונא גזל בעולה, אבל יש סוג נוסף, אדם חושב שחבירו עובד ה' וצדיק נשגב ומתנדב לממן לו את קרבנו, והאמת שאינו עובד ה' ואינו צדיק כל עיקר, והקרבן בבחינת גזל, שאילו היה הנותן ידע למי הוא נותן היה נמנע מלתת, לכן בא הלימוד מאדם הראשון שהקדוש ברוך הוא נתן בידו הכל בידעה נאמנה מי ומה דרגתו, כך צריך אדם להזהר בכל מה שהוא מקבל מן הזולת, שלא יהיה בידו כסוך גזל.

ומסביר בזה דבר נפלא מה שאומרים בברכת המזון: ונא אל תצריכנו ה' אלהינו לא לידי מתנת בשר ודם, ולא לידי הלואתם, כי אם לידי המלאה הרחבה הקדושה והפתוחה, שלא נבוש ולא נכלם לעולם ועד, ויש להבין, וכי על ידי הזדקקות למתנת בשר ודם, שיתכן וקשורה בה כלימה לשעה, על ידה יבוש האדם ויכלם לעולם ועד, אלא הכוונה, דאם מעניקים לאדם מתנות כסף או כבוד משום שטועים בו וחושבים אותו לאדם כשר הגון וראוי לכך, ויתכן שאף הוא מחשיב כך את עצמו, אזי אין לו בושה בעולם הזה עולם השקר, אבל משיבא לעולם האמת ויווכח שם מה דרגתו האמיתית ויווכחו בכך גם הנותנים אוי כמה בושה וכלימה וישיגוהו לעולם ועד.

וידוע מה שכתב רבינו בעל השפע חיים ז"ל בצוואתו הקדושה נדפס בשפע חיים, מכתבי תורה, ח"ג אות ה' בעוונת קדשו שעל ידי טעותם של רבים, גזילה הוא בידי כל פרוטה שלקחתי מאדם שלא כדין.

האם יש איסור לצלם אדם שלא מרצונו?

בפרשתן ה' כ"ג והחשיב את הגזילה אשר גזל

הנה בשו"ת שלמת חיים ח"ב סימן ט"ט, מובא בשו"ת בצל החכמה חלק ד' סימן פ"ה דן השואל אם מותר לצלם בר ישראל נגד רצונו, דכיון שאינו מזיקו ואינו מחסרו כלום אולי אינו יכול למחות בידו ואפי' לכתחילה, והגם דנוכר עפי' קבלה דשורה רוח טומאה פ"ת י"ד סי' קמ"א ו' היינו על התמונה המצוירת, ואולי אין זה מזיק כלל לבעל הפרצוף שצולם, ואפ"ל דאסור דשייך בזה כיצד הלה עושה סחורה בפרתו של חבירו, ומרן הגאון מהר"ח זוננפעלד זצ"ל השיב ע"ז, אין זה בפרתו של חבירו כ"א ע"י מעשה עצמו ואם יצוירו מדעתו וכי יוכל לאסור אין אדם אוסר דבר שאינו ברשותו על חבירו.

ובשו"ת דברי יציב אור"ח סימן רנ"ז כתב ראיתי להגאון מרוג'צ'וב בשלמת יוסף לענין אם יכול למחות שלא יצלמו אותו, שזה תליא בגמ' ב"מ קי"ז ע"ב אם אסור להנות מממון חברו אף שלא חסרו, וציין גם לב"מ ל' ע"א דלצורכו אסור, בענין איך מותר לצלם אדם הרי יש איסור לעשות צורת אדם, עיין בספר מעדני אשר פרשת יתרו תשס"ו.

איך מקבלים מאנשים עדות הרי רוב אנשים נכשלים בגזל?

איתא בגמ' ב"ב קס"ה ע"א רוב אנשים עוברים על גזל.

יש להקשות: א"כ איך מקבלים שום עדות מאדם, הרי לרוב אנשים אין להם חזקת כשרות, דהם נכשלים בגזל, כך הקשה בשו"ת התעוררות תשובה חו"מ סימן ט'.

ותירץ: דאין הכוונה שהם גוזלים ממש דזה באמת לא שכיח, רק הכוונה שלוקחים דבר ע"י תחבולות, וזה לא מיפסל מן התורה דאנשים חושבים שזה מותר, וכן משמע שם בראשונים, דברשב"ם כתב כעין גזל שמורין להתירא במשא ומתן, לעכב איש מרויח חבירו, וברבנו גרשום שם כתב שמכובין במשא ומתן ומשקרין, וכיון שאין יודעים שזה אסור אין נפסלין לעדות.

הנה בספר הר אבל בדיני גוסס מובא בשו"ת ציץ אליעזר חלק ה - רמת רחל סימן כז ד"ה כן אזכור כתב וז"ל אמינא מילתא וזורתא וגדולה היא אלי, לדעתו יצוה האדם קודם מותו שיפריש מהונו לצורכי רבים, כי איתא בגמ' ב"ב קס"ה רובן בגזל, ואיתא בגמ' ב"ב ד' צ"ד וכן נפסק בח"מ סי' שס"ו גזל ואינו יודע למי גזל יעשה צורכי רבים, ואולי יש בידו איסור גזילה ממה שאינו יודע למי ישיב ויתכפר לו.

מכתבים לחברות

מדוע מניחים את הספר תורה בעמידה ולא בשכיבה כמו שחיה בארון.

מה שהקשטתם בשם הראשונים, מדוע מניחים את הספר תורה בעמידה ולא בשכיבה כמו שחיה בארון. הגאון המפורסם רבי שמשון קאהן גרסא שליט"א חבר הבד"ץ קהילת מחזיקי הדת, אהבת תורה, בית הוראה ידישבת מיר, לשכת הפוסקים ביתר גלילית, אוצר הפוסקים סוורא, קנין תורה פסגות ירושלים {כדורי} נראה להעיר, דמכמה טעמים מניחים אותם בעמידה ולא בשכיבה, א"כ אם יש לו כמה ספרי תורה, ועל כן יש להניח אחד על גבי השני, ואם הספר תורה שלמעלה פסול, א"כ אין כל כך קדוש כספר תורה שאין לו פסול, וא"כ אין להניח ספר תורה פסול על גבי כשר דקדוש טפי, משא"כ אם זה קעמילת ישראל שלא בזיון אם עומד אחד ליד השני, ב' כשצריך ליקח ספר תורה מלמטה כשיש כמה ספרי תורה זה על גבי זה הויא בזיון שלוקח הספר תורה מלמטה ושם בצד הספר תורה מלמעלה, משא"כ אם מונחים בעמידה אין כל כך בזיון אם מקדים אחד לפני חברו.

הגאון מתתיהו ישראל חורוויטץ שליט"א לייקוד מחבר ספר אוצרות הים על מסכת ברכות ראש כולל בדיל נראה להעיר, דבנקודת עיון הפרשה ק"ב מובא שמפורסם משמיה דהב"ח, שהנהיג בעירו בעלזא שיהיו הס"ת שוכבים בארון הקודש. וכתבו דמלבד שלא מצאנו עוד קהילות שנהגו כן, יל"ע מדברי הב"ח גופיה יל"ד רפ"ט ד"ה אכן נראה שכתב ולענין הלכה נהגו עכשיו במדינות אלו להניחו למזוזה בשפוע, וכן מניחין ספר תורה בהיכל בשפוע באלכסון ואין לשנות. מפורש דהב"ח נמי ס"ל כמנהג רוב קעמילת ישראל שלא להניח את הספר תורה בשכיבה.

הרה"צ יעקב ישראל מיינער שליט"א לונדון

נראה להעיר, הב"ח או"ח סי' קמ"ח אומר "שכחולת ברוח שמתפללין כנגדו היו בנין ארון שמשמין בתוכו ס"ת לקרות מתוכו בשבתות וי"ט, ע"ש. הרי משמע שיש ענין להתפלל כנגד הארון והספרי תורה, שהרי משמין הארון בכותל שמתפללים כנגדו לבנות, ולכאורה כנגד רק נחשב אם הספרי תורה עומדים ולא כשהם בשכיבה.

האם יש חיוב לאכול בשר בפורים והאם יש חיוב על בשר בהמה דוקא

מה שדנתם אם יש חיוב לאכול בשר בפורים והאם יש חיוב על בשר בהמה דוקא.

הגאון רבי יחזקאל אהרן שוורץ שליט"א רב קהל חסידי הר יונה ומ"צ במעריב ב"ב {תערה זו לעילוי נשמח אבי הג"צ חיים יעקב מנחם בן הרב עזריאל ז"ל}

נראה להעיר, דהנה ידוע מה דפסק המחבר בש"ע סי' תרנ"ו סעיף ז' דאונן מותר בבשר ויין ומטעם דאיתי דעשה דדברי קבלה דפורים דוחה עשה דאבילות יחיד והרי ביר"ד סי' שמ"א סעיף א' נפסק דבעלמא אונן אסור בבשר ויין וע"כ דאיכא חיובה לאכול בשר בפורים עד שקראו המחבר עשה דדברי קבלה. ומשמע אף יש ללמוד יש החיוב הוא בבשר בהמה שמתסמים המחבר נראה שגם בשר בהמה מותר לאונן לאכול מדלא חילק שדוקא בשר עוף מותר, ויותר מזה אם מדינא שגי בבשר עוף אף נימא דאיכא עדיפות בבשר בהמה מ"ע על הידור בעלמא לא שייך לומר עשה דדברי קבלה וע"כ דאיכא חיוב בבשר בהמה דוקא. וכן ראיתי להביא מספר התדיר עמוד ה"ח שכתב שיש חיובה בפורים לאכול בשר בהמה דוקא. ועיין בספר מועדים וזמנים ח"ב סי' קל"ה דחיוון מהמחבר הנ"ל שמדברי קבלה בעינן לאכול בשר בפורים, ועוד יש להוסיף דעיינן במחנה אפרים הלכות נדרים סיפון ד' שהביא מהרשב"א בתשובה שדן על מי שנדר שלא לאכול בשר כל השנה חוץ מ"ט אם חנוכה או פורים וקראים י"ט ויהא מותר לו לאכול בשר והשיב דבלשון בני אדם אינן מבוררין חנוכה ופורים וקראים י"ט, ומבואר מהרשב"א דאם לא היה תליא נדרים בלשון בני אדם היה מותר לאכול בשר בפורים וע"כ משום שיש חיוב לאכול בשר בפורים כמו ביר"ד דכיון דאיכא חיוב שמחה אין שמחה אלא בבשר ויין ונמצא דלא חל שבוועה אכילת בשר בפורים דהוי חיוב מדברי קבלה וכנ"ל. ואגב הרהרתי מה שמואב בחלק מהפוסקים שיש נוהגים שלא לאכול בשר בלילה או לפורים וכדי שלא יחשבו שיוצאים סעודת פורים בליל ל"ט יתכן דאם בפורים יש חיוב לאכול בשר בהמה ובליילה יאכל רק בשר עוף סגי ההיכר בזה. ועדיין צ"ע בזה.

האם בבית המקדש שייך חשש עין הרע

מה שהבאתם דיון בשם הפוסקים האם בבית המקדש שייך חשש עין הרע **הגאון רבי ישראל שוורץ שליט"א** רב קהילת צאנז ביתר, דומ"ץ שכונת נוש שמונים, מרכז ההוראה, שערי הוראה, ור"מ בישיבת אור תורת שלמה וזוהלי ירושלים {תערה זו לעילוי נשמח אבי הגה"צ חיים יעקב מנחם בן הרב עזריאל ז"ל} לעי"ד נראה להביא ראייה דגם בבית המקדש איכא משום עין הרע, מדברי הגמרא מסכת יומא דף ק"ב ואם היו שניהן שוין הממונה אומר להם הצביעו וכו' תנא הוציאו אצבעותיכם למנון. ונימנינהו לידהו, מסייע ליה לרבי יצחק, דאמר רבי יצחק אסור למנות את ישראל אפילו לדבר מצוה, דכתיב ויפקדם בבזק ע"כ, והרי הטעם דאסור למנות הוא משום עין הרע, עיין רש"י שמות פרשת כי תשא פרק ל' פסוק י"ב. וללא יהיה בהם נגף שהמנין שולט בו עין הרע והדבר בא עליהם, כמו שמצינו בימי דוד ע"כ, ומה מקשה בגמרא, מהא דאסור למנות את ישראל, הא בבית המקדש ליכא עין הרע, ומשמע מדברי הגמרא דאף בבית המקדש איכא משום עין הרע.

מדוע נקרא מסכתות הש"ס בשם מסכתא

מה שהקשטתם בשם אחרונים מדוע נקרא מסכתות הש"ס בשם "מסכתא", ותרצתם בכמה אופנים. **הגאון גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א** מו"צ ברחובות מו"ס "גם אני אודך" רמ"ד יוסף החחש" על המועדים.

נראה לבאר שהנה "מסכת" לשון "כיסוי", כמו "יוסף בבלתיים ים", אבות ל"ח ה' רמזו שתלמיד חכם אפילו שלומד מסכתא, הוא מכסה זאת בענווה, כמו שאיתא במאמצינו כ"ב בהני תלת מילי עבידי רבנן דמשנו במליהו, במסכת, ופרש"י שאם שואלים אותו אם סודרה מסכת בנין, יאמר לאו, ומידת ענווה היא.

מדוע במעיל של הכהן לא היה חיוב להניח ציצית חרי חתה ביד של ארבע נפשות

מה שהקשטתם בשם אחרונים מדוע לא מצאו שהיה ציצית במעיל שהיה לו ד' כנפות שלישית הרמב"ם, ותרצתם בכמה אופנים.

הרה"צ יעקב פולק שליט"א בית שמש

חשוב להוסיף שאף שחבל אחרונים למדו כן בפירוש הרמב"ם, אמנם אין זה כלל פשוט שכן הביאור בדברי הרמב"ם, כיון שגדולו מפרשי הרמב"ם פירשו בא"ר דבריו, הכסף משנה הלכות כלי המקדש פרק ט' הלכה ג' כתב שהרמב"ם לומד בפירוש הרמב"ם ציצות המעיל, וכן כתב במרכבת המשנה 'והרמב"ן שכתב כ"ח י"א פירש שהמעיל עשוי כעין המעיל שלנו כיום, שלבוש כולו ומקפץ את כל גופו כעין גלמים, ורק פתוח לפניו, ומחובר רק למעלה בגרון, (ורק לא פירש אם היה לוה חורים או לאו, ובאמת לכאורה כן מדריך יותר לשון הרמב"ם שכתב הלכות כלי המקדש פרק ט' הלכה ג' "המעיל כולו תכלת וכו' אלא נחלק לשתי כנפיים מסוף הגרון עד למטה כדרך כל המעילים ואינו מחובר אלא כנגד כל הגרון לבד"ו והמנה"ח פירש ומחולק לשני כנפיים היינו כעין ט"ק, אבל בעינין ברמב"ם הרי כתב שנחלק לשני הכנפיים "מסוף הגרון" והגרון הוא הרי לפניו, ולפירוש הכסף משנה מובן מאוד שהחילוק של הכנפיים הוא רק מלפניו מסוף הגרון, והיינו שנפתח כמו חליפה, ובא לאפקי שלא עשוי כדרך המלבוש שהיה נהוג תמיד שסגור מכל הצדדים, וגם דעת דתת רש"י כע"ז: (שמות כח, ד) ורק ברש"י נראה שפירש שהיה סגור לגמרי כמו הכתנת ולא פתוח כל, וע"כ דעת רוב הראשונים (הרמב"ן ורש"י והרמב"ם) לפירוש הכסף משנה, שהמעיל לא עשוי כמו טלית קטן, ולפלא שגשגו הציור הפשוט בחומשים כמו דעת הסוברים שהמעיל הוא ציצות ט"ק שזה לכאורה דעת המיעוט, והדבר גורם שהגיוראי דינקתא הוא שנת ציצות המעיל, ורק למעיינים רואים שרוב הראשונים לא פירשו כן, וחשוב למי שבידו לתקן הדבר שלפחות יביאור את הציור של החידושים.

האם מותר לחלק בית הכנסת לשניים אע"פ שמוריד מקדושה של ברוב עם חדרת מלך

מה שחקרתם האם מותר לחלק בית הכנסת לשניים אע"פ שמוריד מקדושה של ברוב עם חדרת מלך.

הגאון משה יחיאל הכהן ראטו שליט"א ירושלים

נראה להעיר שמדברי האגרות משה ארח"ח סי' ס' מובא דלהרבות בתי כנסת כדי שיוכלו כולם להתפלל עם הציבור ולענות בקדושה וברכו ולשמוע קריאת התורה דעדיפה ממעלת ברוב עם דאפשרי בקדושה עדיף. ועוד כתב שם כי על ידי קנאת סופרים שיש ריבוי מקומות להתפלל, מתעלית הרוחניות של כל אחד מן המתפללים כמו שאמרו חז"ל קנאת סופרים תרבה חכמה, ובשו"ת שכתח כהן ארח"ח סי' ס' מה סמך שכיון שיש אנשים שאינם יכולים לבוא בזמן התפילה במנין של בית הכנסת, וכיוצא בזה מהסיבות הגורמות שיתבטלו מהלהפלת אותם התפילה מלעשות מצוה. והם הם דברי הריב"ש בתשובותיו (סי' רנ"ג) ובשו"ת מהרשב"ם (ח"ג סי' קת) שאם כוונת המתפללים הוא שנותנים טעם שיוכלו לכון ולהתפלל יותר טוב, אין הרוב יכול למחות בידם כיון דכוונתם לשם שמים.

<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרה"ג אהרן חיים רוזנפלד שליט"א ירושלים ליזכור רבבות יהא רעוא שבזכות זיכור רבבות יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרה"ג חיים נוימאן שליט"א ירושלים ליזכור רבבות יהא רעוא שבזכות זיכור רבבות יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרה"ג יעקב רייניץ שליט"א קרית צאנז נתניה להרגל שמחת הבר מצוה לבנו היניק וחכים כמר משה נ"י וברכת מזל טוב לחמיו ידידינו הגאון אליעזר שיימן שליט"א מח"ס הנפלא פאר הבית יהא רעוא שבזכות זיכור רבבות יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו</p>
<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב מנחם מאיר ברייער שליט"א בית שמש להרגל שמחת הבר מצוה לבנו היניק וחכים כמר ישראל נ"י וברכת מזל טוב לאביו ידידינו הרב ישכר שלמה שליט"א לונדון ולחמיו הרב יודא אריה העכט שליט"א שמחת הבר מצוה תתקיים אי"ה יום שני צו - אולמי אהל פייגא בית שמש יהא רעוא שבזכות זיכור רבבות יזכה לרוות נחת</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרה"ג דוד מאשינסקי שליט"א מנהל ת"ת דרכי אבות צאנז מאנסי לעילוי נשמת אביו מסופרי המלך בעל השפע חיים זי"ע הרה"ג יעקב עקיבא ז"ל בן הרב צבי ז"ל נ.ל.ב.ע אור לד' ניסן תשע"ב ת.נ.צ.ב.ה</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרה"ג גרשון נוסנצוויג שליט"א מח"ס הנפלא מי ימצאני על מצות השבת אבידה להרגל שמחת היכנס בנינו כמר מאיר נ"י לבריתו של אברהם אבינו יהא רעוא שבזכות זיכור רבבות יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו</p>
<p>גליון זה לעילוי נשמת זקנתי האשה החשובה מרת חיה טויבא שוורץ ע"ה בת הרב חיים יעקב קאפיל ע"ה נפטרה י"ד ניסן תשכ"ו ת.נ.צ.ב.ה</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו איש החסד והמעש חביבן של גדולי ישראל הרבני הרב חיים יצחק כהן שליט"א ירושלים לעילוי נשמת אשתו ה"מ מרת לאה ע"ה בת הרב אברהם אלכסנדר ז"ל נפטרה ה' ניסן תשפ"ד הונצח להרגל היארצייט הראשון ת.נ.צ.ב.ה</p>	<p>גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב שלמה זלמן קארן שליט"א בית שמש להרגל יומא דהילולא של הרה"ק מאפסא צוק"ל ולהודות ולהלל על השלמת שנה מבורכת ומוצלחת בחנות "טמבור פלוס" יהא רעוא שבזכות זיכור רבבות יצליח בכל אשר יפנה</p>